

**Ioannis Tollenarii Brvgensis e Soc. Iesv Specvlvm
Vanitatis Sive Ecclesiastes Solvta Ligataq. Oratione
Dilvcidatvs**

Tollenaer, Jean de

Antverpiæ, 1635

Prosa Exegesis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68633](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68633)

*Nescies, vitæ properatus exul,
Hora fatalis tibi quæ minetur:
Ergo fatalem sapienter omnem
Duxeris horam.*

PROSA EXEGESIS.

NON omnino insulsè, tametsi non vsquequaque Christianè, philosophatus est quicumque dixit: Omnis vita supplicium est, quam nemo (si Senecæ credimus) acceptaret, nisi daretur ignaris. Nam præterquam quòd in regnum Fortunæ durum atque inuictum nos compactos existimat, illius arbitrio digna atque indigna passuros (Fortunæ inquam, quæ, uti Sectione præcedenti vidimus, variis nos fluctibus iactatos, diu inter vitam mortemque detinet, & ut libidinosa ac fastidiosa, mancipiorumque suorum negligens domina, pœnis præmiisque nullo delectu exercet) illud tandem ad cumulum malorum accedit, quòd variis casibus concussos inexorabili mortis imperio transcribit: quæ impotentem in omnes dominatum exercens, non minùs incerto exitu mortales torquet, quàm dubiis vitæ periculis illa vexauerat.

Seneca
Consol. ad
Marciam,
cap. 22. &
cap. 10.
Vita hæc
acerba est.

Etenim siue decretorium illud ac fatale momentum perpendas, à solo Dei nutu dependet; nulla senectus hoc sibi vindicat, nulla florentis ætatis prærogatiua differt: siue genus mortis; id ita varium est ac multiplex, ut nihil sit in hac vitâ, quod incolumitatem nobis ac salutem spondeat, nihil in oculos incurrat, quod non meritò nos timore percellat.

Mortis re-
pus est ge-
nus incer-
tum ac va-
rium.

Mille ad mortem patent viæ, nulloq; non calle mors laqueum aliquem abscondit. Quidquid aut allicit cupi-
ditates, aut detinet, viscum existima: quidquid aut ocu-
lis

Mors ab
omni parte
imminet.

Nnn lis

lis blanditur, aut palato sapit, escam esse fatalem cogita mortis hamis, quouis gurgite pendulis, obductam.

Prætermitto nunc vſitata illa, quæ inimicitias cum vitâ humanâ profitentur, morborum luem, bellicas clades, maris tempeſtates, ædium conflagrationes, carnificum tormenta. Illud potiùs monendum cenſeo, tunc magis luctuoſa eſſe funera, cum per inſidias mors & cuniculos graſſatur; nec vllam ſperari poſſe ſecuritatem, vbi tempus, vbi locus, vbi familiares, vbi corpus ipſum, imò & animus famulare morti præſtat obſequium.

*Omne
tempus
morti ſer-
uit.*

Primùm enim, quòd tempus morti præmaturum eſſe putamus, cum non ignoremus, quot infantes ne vnicum quidem diem adſpexerint, ſed poſt vnius noctis vſuram, æternum in vtero materno ſepulchrum inuenerint? Deinde, ſi quis in vitâ dies à luctu funeris exemptus, ſi quis boni ominis haberi, feſtoque conuiuiorum apparatu celebrari conſuevit, is apud pleraſque nationes fuit dies natalis: & tamen Pergameno Regi Attalo, Pompeio, Cæſari, Auguſto, & ex noſtris magno Pontifici Gregorio, & magno Imperatori Carolo eundem & natalem diem & fatalem fuiſſe accepinus.

*Plutarc. in
Camillo.
Sabel. l. 9.
c. 4.
Ioannes
Diaconus.
Crantzius
lib. 2. Sax.
c. 20.*

*Omnis oc-
caſio mori
eſt oppor-
tuna.*

Luc. 16.

Suidas in

Conſt.

Propert. l. 3.

Eleg. 18.

Iud. 4.

Nullus lo-

cus mori

eſt impor-

tinus.

Sed neque mollia fandi tempora captare ſolet hæc Rhadamantæa legum ſuarum vindex, vt nobis diem dicat; ſed omni temporum discrimine neglecto, aut mediis ſe voluptatibus interſerit in Epulone Euangelico, aut honoris curſum ſufflaminat in Criſpo Conſtantini filio, aut pubeſcente iam ætatis vere floſculum demetit in Auguſti nepote Marcello, aut breuem ſomnum cum æterno connectit in Chananæo Principe Siſarâ.

Quid quòd nullus etiam locus importunam hanc ſui iuris exactricem excludit? Nam neque pudor obſtitit, quò minùs olim in gremio Timandræ meretricis confoderetur

foderetur Alcibiades; neque læta cœnaculi facies prohibuit, quò minùs eiusdem ruinâ oppressis Philisthinorum Satrapis, lætitia in funebres luctus verteret; neque sacrosancti Templi religio Banaïam coërcuit, quò minùs in ipsiſ adytis Ioabum obruncaret; neque fractum ætate Priamum à violentis Pyrrhi manibus tutata est ara Iouis Hercæi.

Plutarch. in Alcibiade. Ind. 14.

3. Reg. 2.

Virg. Aeneid. 2.

Sed quid ego loca nullo sensu prædita in crimen voco, cum inter homines neque iura connubialia, neque reuerentia sanguinis, quæ duo potissimum amorem conciliare & securitatem spondere solent, nefarios ac sceleratos à mutuis vulneribus ac cæde deterreant? An non ille tot populorum rector Agamemnon, de exciso Ilio triumphans, vxoris suæ Clytemnestræ mucrone percussus occubuit? An non Cambleta Lydorum Regem eò peruenisse voracitatis accepimus, vt vxorem, instar beluæ cuiusdam, dentibus lanïauerit.

Homo homini causa mortis, nullo sanguinis aut coniugij respectu.

Athen. l. 13. cap. 1.

Athen. l. 10. c. 1.

Quid nunc iura sanguinis despecta commemorem? Quis enim Thebanos fratres ignorat, Etheodem & Polylicem, mutuis vulneribus corruisse, & ita quidem, vt in ipso rogo rediuiuas flammæ simultates exercuerint?

Nec frater fratri parci.

Stacius in Thebaide.

Sed neque reuerentia sanguinis obstitit, quò minùs in templo Nesroch filiorum manibus obruncaretur Senacherib. Neque parturientis vteri labores Orestem flexerunt, quò minùs fatali sicâ matri suæ Clytemnestræ vicem redderet.

Nec filij parentibus.

4. Reg. 19.

Sophocles in Electra.

Quid autem parentes? an ab hoc scelere manus abstinuerunt? Certè religiosissimus iuuenis Hermenigildus impij patris mucrone confossus est. Et ne sola detestabilis sit Medea, fecit obsidio Ierosolymitana sub Tito, in quâ matres non pauca, cum crudelitate Medeam exæquassent, hac insuper immanitate superarunt, quòd

Nec parentes filiis.

Ritius Neapol.

l. 1. Reg.

Hisp.

Hier. l. 1.

commen.

in Lament.

Ieremias.

N n n n 2 ventrem

ventrem matrum filiorum carnibus saginarunt.

Quod si nec à filiis parentes, nec à parentibus tuti sunt filij; cuius non aliquando manus aliquod morti obsequium præstituras existimamus? Quid dico manus? cum nihil in hoc vniuerso reperitur, quod non aliquem mortis laqueum contineat. Si longa fames exitium minatur, Childericus Saxo nimia cibi opplerione suffocatus est. Si à ventris ingluvie perniciem metuis, fame eò redactus est Erisichthon, ut propria membra deuoraret. Si sitim perniciosam credis, nimio vini potu phrenesim, adeoque mortem accersuit Alexander. Si à potu appetitum coërces, nimia siti in theatro periit Thales Milesius.

Etiam contrarius ex causis mors aditum inuenit.

Greg. Turonensis. Ouid. l. 8. Metam.

Plutarch. in Alex. Laërtius lib. 1. c. 10.

Infinitus hinc sum, si innumeras terrarum marique mortis insidias recensere voluero. Ipsum tantummodò hominem intuemini. Quot mortis laqueos non in corporis tantum morbis, sed etiam animi perturbationibus sibi ipse circumfert? Nam, ut corporis affectiones, tamquam morti familiares, præteream, quis ab animo, qui suapte naturam immortalis est, violentas, ut ita dicam, vitæ manus iniiciendas timeret? & tamen nonne Harpalice Iphicli amore contabuit? Annon Dido, amore in odium verso, post diras & maledicta, vitæ tedium violentam manu abrupit? Quid Chilo Lacedæmonius? annon filium in Olympicis victorem complexus, gaudio exanimatus est? Contrà Oenone, conspecto Paridis cadauere, mœrore contabuit, geminumque funus eidem rogo tradidit. Quid impotentis iræ vires commemorem? quâ percitus Bohemiarum Rex Wenceslaus, dum pincernam cupit interficere, paralyti extinctus est. Contrà nimio risu Chrysippum ferunt exanimatum. Denique Nabal Ziphæus, nuntiata Davidis irâ, timore dirigit:

&

Momo sibi ipsi multipliciter est causa mortis.

Athen. l. 14 cap. 6. Virg. Aeneidos 4.

Plin. lib. 7. cap. 12. Dictys l. 4.

Cromerus lib. 18.

1. Reg. 16.

& Diodorus Cronus, cū ad Stilponis quæstionem responsū in promptu non haberet, pudore suffusus concidit. Ex quibus manifestum est, nullam animi perturbationem suo vacare periculo.

His si nubium fragores & fulminum iacula, si exundationes Oceani, si terrarum concussiones adieceris, quis in tot tantisque terroribus, tot insuper laqueis circumseptus, animo securo poterit infractoque consistere? Vnus ille scilicet, qui assiduā mortis meditatione exercitatus, subductis rationum calculis, omnem diem velut extremum clausit.

Non absque causā per Ægyptiorum mensas olim sceleratus, id est ossa corporis compago, iactabatur, & eorundem Antistitibus vas aureum terrā plenum præferebatur: nec immerito gentes quædam, alioquin barbaræ, mortuorum ossa velut χρύματα, id est pecuniam, quotidianis commerciis terebant. Videbant enim, nihil conducibilius, nihil ad componendas vitæ rationes, assiduā mortis meditatione præsentius inueniri posse. Hoc igitur & nos agamus assidue, & mortis imminētis causā sic ordinemus omnem diem, tamquam cogat agmen, & consummet atque expleat vitam: ita fiet, ut nihil nobis neque terroris neque acerbitalis mors adferat, cuius vis omnis crebrā cogitatione fuerit eneruata. Illis enim mors acerba, quibus numquam meditatione prægustata: illis grauis est ruina, quibus est repentina.

S E C T I O O C T A V A.

ECCLESIASTES.

VERSUS 13. Hanc quoque sub Sole vidi sapientiam, & probavi maximam:

Nnnn 3

14. Ciui-

Plinius
1.7.c.53.

Mors præ-
meditata
securita-
tem ad-
fert.

Varia mor-
tis symbola.
Herodotus
lib. 3.